

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 256/2020-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Roberta Šorla prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Slovenská kancelária poisťovateľov, IČO 36 062 235, Bajkalská 19B, Bratislava, zastúpenej advokátskou kanceláriou TOMÁŠ KUŠNÍR, s. r. o., Pajštúnska 5, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Tomáš Kušnir, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Michalovce č. k. 22 Er 103/2016-22 zo 17. apríla 2020 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Slovenskej kancelárie poisťovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Michalovce č. k. 22 Er 103/2016-22 zo 17. apríla 2020 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Okresného súdu Michalovce č. k. 22 Er 103/2016-22 zo 17. apríla 2020 z r u š u j e a v e c v r a c i a tomuto súdu na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Michalovce j e p o v i n n ý nahradiť Slovenskej kancelárii poisťovateľov trovy konania v sume 675,43 € (slovom šesťstosedemdesiatpäť eur a štyridsaťtri centov) na účet advokátskej kancelárie TOMÁŠ KUŠNÍR, s. r. o., Pajštúnska 5, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 256/2020-11 zo 7. júla 2020 prijal na ďalšie konanie ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti Slovenská kancelária poisťovateľov, Bajkalská 19B, Bratislava, IČO 36 062 235 (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátskou kanceláriou TOMÁŠ KUŠNÍR, s. r. o., Pajštúnska 5, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Tomáš Kušník, podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) č. k. 22 Er 103/2016-22 zo 17. apríla 2020 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“).

Vec napadla ústavnému súdu 16. júna 2020 a je vedená pod sp. zn. Rvp 1313/2020. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 schváleného 27. mája 2020 a dodatku č. 2 schváleného 1. októbra 2020 je na konanie vo veci príslušný tretí senát

ústavného súdu v zložení Martin Vernarský (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Robert Šorl.

2. Z ústavnej sťažností a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola oprávnenou v exekučnom konaní vedenom okresným súdom pre vymoženie peňažnej čiastky v sume 12 538,39 € s príslušenstvom proti povinnému [REDAKOVANÉ] (ďalej len „povinný“), a to na podklade rozsudku okresného súdu č. k. 16 C 46/2012-256 z 15. januára 2014. V priebehu exekučného konania bol na majetok povinného vyhlásený konkurz a zároveň došlo k jeho oddĺženiu (uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 32 OdK 31/2020 z 30. januára 2020, pozn.). Nadväzne okresný súd napadnutým rozhodnutím zastavil exekúciu z dôvodu, že na majetok povinného bol vyhlásený konkurz, a súčasne rozhodol o trovách exekúcie. Sťažovateľka so zastavením exekúcie nesúhlasí a v postupe okresného súdu vidí porušenie svojich práv. Poukazuje na § 166c ods. 1 písm. d) zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“), podľa ktorého oddĺžením je nedotknutá pohľadávka zo zodpovednosti za škodu spôsobenú na zdraví alebo spôsobenú úmyselným konaním vrátane príslušenstva takejto pohľadávky. Zároveň cituje § 167f ods. 2 zákona o konkurze, v zmysle ktorého ak bol vyhlásený konkurz, ide o dôvod, aby sa bez zbytočného odkladu rozhodlo o zastavení konania, v ktorom sa vymáha pohľadávka, ktorá môže byť uspokojená iba v konkurze alebo sa považuje za nevymáhateľnú. Výťažok exekúcie, ktorý ešte nebol vydaný oprávnenému, exekútor po odpočítaní odmeny a svojich trov vydá oprávnenému. Sťažovateľka tvrdí, že exekučné konanie bolo vedené na podklade exekučného titulu, ktorým jej bola priznaná pohľadávka zo zodpovednosti za škodu spôsobenú na zdraví v zmysle § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze, ktorej sa § 167f ods. 2 zákona o konkurze vyslovene nedotýka. Preto konštatuje, že v prípade nedotknutých pohľadávok exekútor exekučné konanie nezastavuje a k jeho zastaveniu nedochádza ani zo zákona.

3. Sťažovateľka uvádza, že predmetom konania, z ktorého vzišiel exekučný titul, bol jej nárok na vrátenie poskytnutého poistného plnenia poškodenému, ktorý utrpel ujmu na zdraví pri dopravnej nehode 2. septembra 2008 zavinenej povinným ako vodičom.

Povinný bol držiteľom motorového vozidla, ktorého prevádzkou bola spôsobená škoda a na ktoré nebolo ku dňu dopravnej nehody uzatvorené povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu tak, ako to vyplýva z § 3 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o povinnom zmluvnom poistení“). Sťažovateľke vznikla v zmysle § 24 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení povinnosť uhradiť poškodenému z poistného garančného fondu poistné plnenie za škodu spôsobenú prevádzkou vozidla. Svoju povinnosť si sťažovateľka splnila a poškodenému uhradila škodu, v dôsledku čoho vznikol sťažovateľke proti povinnému oprávnený nárok na náhradu toho, čo za neho plnila (§ 24 ods. 7 zákona o povinnom zmluvnom poistení).

4. Sťažovateľka v petite podanej ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd vydal takýto nález:

„1. Uznesením Okresného súdu Michalovce č.k. 22Er/103/2016 - 22 zo dňa 17.04.2020 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s porušením práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Okresného súdu Michalovce č.k. 22Er/103/2016 - 22 zo dňa 17.04.2020 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Michalovce je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa.“

II.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

5. Na výzvu ústavného súdu sa podaním sp. zn. 1 SprV 672/2020 z 31. júla 2020 doručeným ústavnému súdu 7. augusta 2020 vyjadril k ústavnej sťažnosti predseda okresného súdu, ktorý zastáva názor, že pri rozhodovaní v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Er 103/2016 nedošlo k pochybeniu zo strany okresného súdu.

Konštatoval, že sťažovateľka sa mylne domnieva, že jej pohľadávka uplatnená v exekučnom konaní spadá pod § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a je oddĺžením nedotknutá. Poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Cdo 162/2019 z 27. novembra 2019, v ktorom bol riešený charakter pohľadávky uplatnenej sťažovateľkou (v inom konaní sťažovateľky vystupujúcej v právnom postavení žalobkyne, pozn.), a na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 73/2019, podľa ktorého *„... právo poisťovne domáhať sa od poisteného náhrady sumy vyplatenej poškodeným nie je odvodené od práva poisteného, ktoré by na poisťovňu prešlo, ale ide o osobitný priamy nárok poisťovne proti poistenému na základe poistného vzťahu upraveného v § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 423/1991 Zb. (teraz zák. č. 381/2001 Z.z.), v ktorom sú aj presne vymedzené podmienky, za ktorých tak môže postupovať“*.

Na podporu tohto záveru uviedol, že aj v rozsudku okresného súdu, ktorý bol exekučným titulom v predmetnom konaní, išlo o postihové právo vyplývajúce priamo zo zákona, ktoré nie je právom na náhradu škody na zdraví.

V závere konštatoval, že pohľadávka, na základe ktorej si sťažovateľka uplatňovala svoje právo na vykonanie exekúcie, je regresným nárokom.

5.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

6. K podanej ústavnej sťažnosti sa na výzvu ústavného súdu elektronickým podaním z 20. júla 2020 vyjadrila zúčastnená osoba [REDAKOVANÉ], správca. Uviedol, že 17. júla 2020 zadal do obchodného vestníka oznam o zrušení konkurzu na povinného z dôvodu, že konkurzná podstata nepokryje náklady konkurzu. Zverejnením tohto oznámenia konkurz končí a funkcia správcu zaniká. V ďalšom uzavrel, že sa nevie k podanej ústavnej sťažnosti vyjadriť, pretože nemá dostatok informácií, o akú pohľadávku ide, teda či ide o pohľadávku konkurzom nedotknutú.

7. Následne ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky, aby sa vyjadril, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenie predsedu okresného súdu sp. zn. 1 SprV 672/2020 z 31. júla 2020 a zúčastnenej osoby z 20. júla 2020 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska k veci.

Sťažovateľka vo vyjadrení z 18. septembra 2020, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 21. septembra 2020, uviedla, že „... *nárok poškodeného zanikol v dôsledku plnenia osoby, ktorá si tento nárok uplatňuje, t. j. pohľadávka sťažovateľa sa týka náhrady škody, ktorú sťažovateľ za škodcu, ktorý je zodpovedný za túto škodu, uhradil poškodenému*“. Záver predsedu okresného súdu je podľa sťažovateľky nelogický a diskriminujúci. Ďalej konštatuje, že cieľom predmetného ustanovenia § 166c ods. 1 zákona o konkurze je brániť právo poškodeného na náhradu škody pred jej zánikom v dôsledku vyhlásenia konkurzu. Zákonodarca postavil následky protiprávneho konania povinného (škodcu, pozn.) vedúceho k škode na zdraví vyššie a priznáva im postavenie konkurzom nedotknutých pohľadávok. Bolo by krajne nespravodlivé, aby sťažovateľka mala toto právo upreté a bola postavená do pozície toho, kto je nútený finančne znášať protiprávne konanie škodcu, na majetok ktorého bol vyhlásený konkurz.

7.1 Právny zástupca sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

12. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

13. Podľa § 57 ods. 2 Exekučného poriadku exekúciu môže súd zastaviť aj vtedy, ak to vyplýva z ustanovení tohto alebo osobitného zákona.

14. Podľa § 167f ods. 1 zákona o konkurze na majetok podliehajúci konkurzu nemožno počas konkurzu začať ani viesť exekučné konanie alebo obdobné vykonávacie konanie. Podľa odseku 2 uvedeného ustanovenia ak bol vyhlásený konkurz, ide o dôvod, aby sa bez zbytočného odkladu rozhodlo o zastavení konania, v ktorom sa vymáha pohľadávka, ktorá môže byť uspokojená iba v konkurze alebo sa považuje za nevymáhateľnú. Výťažok exekúcie, ktorý ešte nebol vydaný oprávnenému, exekútor po odpočítaní odmeny a svojich trov vydá oprávnenému.

15. Podľa § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze oddĺžením je nedotknutá pohľadávka zo zodpovednosti za škodu spôsobenú na zdraví alebo spôsobenú úmyselným konaním vrátane príslušenstva takejto pohľadávky.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

16. Predmetom ústavnej sťažnosti je posúdenie námietky sťažovateľky, že napadnutým rozhodnutím okresného súdu, ktorým došlo k zastaveniu exekúcie z dôvodu vyhlásenia konkurzu na majetok povinného, bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Namietané porušenie označených práv sťažovateľka vidí v nesprávnom postupe okresného súdu, keď zastavil exekúciu z dôvodu vyhlásenia konkurzu na majetok povinného bez toho, aby skúmal charakter pohľadávky vymáhanej v exekučnom konaní.

V namietanom prípade okresný súd nezvážil možnosť posúdenia pohľadávky sťažovateľky v exekučnom konaní v zmysle § 166c ods. 1 zákona o konkurze ako pohľadávky nedotknutej. Sťažovateľka sa domnieva, že ňou vymáhané nároky sú pohľadávkami zo zodpovednosti za škodu spôsobenú na zdraví, teda pohľadávkami podľa § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze, ktorých povaha bráni zastaveniu exekučného konania z dôvodu vyhlásenia konkurzu na majetok povinného (dlžníka, pozn.).

17. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci (m. m. II. ÚS 153/2018).

18. Súdny exekútor vymáhajúci pohľadávku sťažovateľky doručil 11. marca 2020 okresnému súdu oznámenie o vyhlásení konkurzu na majetok povinného. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresného súdu je zrejmé, že dôvodom zastavenia exekučného konania bola skutočnosť, že okresný súd považoval za preukázané, že na majetok povinného bol vyhlásený konkurz. Tento postup sa však neuplatňuje automaticky na všetky exekučné konania, ale v zmysle § 167f ods. 2 zákona o konkurze sa týka iba tých exekučných konaní, v ktorých sa vymáha pohľadávka, ktorá sa môže uspokojiť len v konkurze (§ 166a zákona o konkurze) alebo sa v dôsledku vyhlásenia oddlžovacieho konkurzu stáva nevymáhateľnou (§ 166b zákona o konkurze). Zákon o konkurze nespája s vyhlásením konkurzu zastavenie exekúcie v prípade, ak sa ňou vymáha pohľadávka, ktorá je nedotknutým dlhom dlžníka (§ 166c zákona o konkurze). Okresný súd mal podľa názoru sťažovateľky pred vydaním napadnutého rozhodnutia preveriť skutkový stav, aby mohol jednoznačne definovať typ vymáhanej pohľadávky, a následne prispôbiť tomuto stavu procesné kroky. Napadnuté rozhodnutie okresného súdu však okrem odkazov na relevantné právne predpisy neobsahuje žiadnu informáciu o tom, či v konkrétnom prípade súd zvažoval možnosť, že predmetom exekúcie môže byť aj konkurzom nedotknutá pohľadávka, a ani z neho nevyplýva, že by okresný súd skúmal bližšie podstatu pohľadávky vymáhanej v exekučnom konaní.

19. Nesúhlas predsedu okresného súdu s právnym názorom, že pohľadávka sťažovateľky bola pohľadávkou zo zodpovednosti za škodu spôsobenú na zdraví, a formulácia vlastného právneho posúdenia povahy vymáhanej pohľadávky vyjadrená vo fáze po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nie sú z pohľadu predmetu ústavnoprávneho prieskumu napadnutého rozhodnutia relevantné. V rámci zachovania práva sťažovateľky na súdnu ochranu ústavný súd konštatuje, že úlohou okresného súdu bolo právne posúdiť charakter vymáhanej pohľadávky prostredníctvom svojej rozhodovacej činnosti a výsledok tohto právneho posúdenia premietnuť v odôvodnení napadnutého rozhodnutia okresného súdu.

20. Pokiaľ sa teda okresný súd uspokojil s oznámením, že na majetok povinného bol vyhlásený konkurz, a zastavil exekúciu bez toho, aby skúmal, či existujú dôvody, ktoré by tomu bránili, definujúc typ vymáhanej pohľadávky, nevychádzal zo stavu, ktorý mal objektívne zistiť, a svojím rozhodnutím tak odoprel sťažovateľke možnosť efektívne vykonať exekučným titulom priznané právo (I. ÚS 105/2020, IV. ÚS 366/2020).

21. Na základe uvedeného ústavný súd vyslovil porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1 tohto nálezu) a pristúpil k zrušeniu napadnutého rozhodnutia okresného súdu (výrok 2 tohto nálezu), ktorému sa vec vráti na ďalšie konanie a rozhodovanie, čím sa vytvorí priestor pre odstránenie vytýkaných nedostatkov a nápravu porušenia práv v zmysle výroku 1 tohto nálezu.

22. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

23. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

24. Úlohou okresného súdu bude opätovne rozhodnúť vo veci, aplikujúc § 167f ods. 1 a 2 v spojení s § 166c zákona o konkurze, majúc na zreteli potrebu skúmania charakteru pohľadávky vymáhanej v exekučnom konaní.

25. *Obiter dictum* ústavný súd poznamenáva, že pohľadávky zo zodpovednosti za škodu na zdraví sú prirodzene považované za privilegované. Život a zdravie ako ústavné hodnoty sa nedajú vyvážiť žiadnym majetkom a pohľadávky vzniknuté zo zodpovednosti za zásah do týchto hodnôt pri rozmanitých administratívnych limitoch sa skôr podobajú

cieľu zjemniť dopad následkov za zásah do týchto hodnôt. Umožnenie úniku škodcovi cez inštitút oddĺženia by bolo potrebné kvalifikovať za jednoznačne neproporcionálny zásah. Odškodnenie útrap poškodeného by dostalo len do roviny teoretickej, čo by nekorešpondovalo nielen so znením právnej úpravy, ale aj s ústavnými garanciami. Výnimka z oddĺženia vo vzťahu k pohľadávkam zo zodpovednosti za škodu na zdraví je preto plne pochopiteľná. Uvedená garancia je však postavená na ochrane poškodeného ako slabšej strany, čo implikuje, že sa ňou nemôžu zastrešovať iné inštitúcie, ktoré do týchto zodpovednostných vzťahov vstupujú subsidiárne. Na mysli máme poisťovne, ale aj samotného sťažovateľa v tomto konaní.

26. Je potrebné dôsledne odlišovať nároky poškodeného a nároky, ktoré si regresne uplatňuje iný subjekt plniaci namiesto škodcu. Pohľadávky poisťovní či sťažovateľa sú založené na rizikovom podnikaní či sanovaní negatívnych dopadov spojených s prevádzkou motorových vozidiel. Tieto právne vzťahy na rozdiel od života či zdravia ľudí môžu byť rozmanitým spôsobom zabezpečené vrátane adekvátnej legislatívy. Nie je možné zabúdať, že pri povinnom zmluvnom poistení existuje veľké množstvo vozidiel, ktoré poistné len platia, no nie je potrebné za nich nikdy žiadne poistné plnenie vyplácať. Práve tam sa vytvára istý finančný vankúš, skrz ktorý následne dochádza k plneniu u iných vodičov, aj vo vyššej sume. **Pohľadávky poškodeného teda nemajú a ani nemôžu mať rovnaký charakter ako pohľadávky poisťovní či sťažovateľa z titulu povinného zmluvného poistenia** (život, zdravie oproti poistnému trhu založenému na podnikateľskom riziku). Pri pohľadávkach poisťovní či sťažovateľa nepôjde ani o postúpenie pohľadávky (cesia), keďže pri postúpení sa v zásade povaha pohľadávky nemení, ale pôjde o splnenie pohľadávky (solúcia). Na rozdiel od cesie, pri ktorej pohľadávka nezaniká, pri splnení zo strany poisťovne či sťažovateľa pohľadávka zaniká.

27. Aplikačná prax nemôže formovať povahu pohľadávok poisťovní z povinného zmluvného poistenia a generovať im podobu pohľadávok osôb poškodených na živote a zdraví. Ochranu slabšieho by si tým osvojil subjekt, ktorému nie je určená. Aj napriek tomu, že ústavný súd sťažovateľke v posudzovanej veci vyhovel, okresný súd, ktorý bude v konaní ďalej pokračovať, musí brať na zreteľ uvedenú skutočnosť. Povinné zmluvné

poistenie celosvetovo vychádza z nevyhnutnosti kreovania poisťných systémov pri škodách vyplývajúcich z prevádzky motorových vozidiel ako jednej z najčastejších životných situácií, keď dochádza k zásahom do života či zdravia ľudí. Akokoľvek a kdekoľvek by existovali snahy o spodobovanie pohľadávok poškodených ľudí na zdraví s pohľadávkami z poisťného biznisu či štátom regulovaného sanačného mechanizmu, nikdy povahovo tieto dve rozmanité spoločenské odvetvia nesplynú. Na jednej strane ide o zásah do toho najcennejšieho, čo máme (ľudské zdravie), a na strane druhej ide o typ podnikania prostredníctvom rôznych poisťných produktov, ktoré si dokonca v tomto prípade musí každý majiteľ vozidla zaplatiť. Poistenie je síce *ex contractu*, ale je hlavne povinné, a teda uzavreté byť musí.

28. Zákaz interpretačného obratu spočívajúceho v tom, že sa silný subjekt ochráni garanciou pre slabšieho, je dôležitý imperatív, ktorý musí byť dodržiavaný a nesmie byť zneužívaný. Uvedené treba mať na pamäti aj pri rôznych iných súkromnoprávných situáciách (a interpretácii a aplikácii tam relevantnej právnej úpravy), kde sa tieto dva okruhy spoločenských vzťahov skrížia. Dobrým príkladom je práve posudzovaná vec v konaní pred ústavným súdom.

V.

Trovy konania

29. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

30. Pri výpočte trov konania sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

31. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 v sume 177 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola vo výške 1 062 €). Sadzba za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 je v sume 10,62 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Vychádzajúc z uvedeného, hodnota jedného úkonu právnej služby vykonaného v roku 2020 v tomto prípade predstavuje sumu 177 € a k tomu 3-krát režijný paušál po 10,62 €. Právny zástupca vykonal tri právne úkony v roku 2020 (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie z 18. septembra 2020). Úhrada za tri úkony právnej služby ($3 \times 177 \text{ €} = 531 \text{ €}$) spolu s režijným paušálom ($3 \times 10,62 \text{ €} = 31,86 \text{ €}$) predstavuje spolu sumu 562,86 €. Po zohľadnení príslušnej sadzby dane z pridanej hodnoty náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľke, spolu takto predstavuje sumu 675,43 € (výrok 3 tohto nálezu).

32. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2020

Martin Vernarský
predseda senátu